

Nro. 44.

**A' FELS. CSÁSZÁRNAK ÉS AP. KIRÁLYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.**

Indult Bétsből, Kedden December 1-ső napján,
1807 ik esztendőben.

B é t s.

Az Auszriai és Frantzia Császári Udvarok között a' múlt Oktob. 10-kén olyan Kötés erősített meg, a' melly által a' Posoni Békességekötés-től fogva, Braunau várára és az Olasz ország közös határoknak vésső elintéztetésekre nézve előfordult nehézségek, elhárítottak. Braunau vára Decembernek 10-ikéig a' Frantzia seregek által kiüressítettik; Auszriának határát ennekutánna Olasz ország felől az Isonzo (vagy Lisonzo) vize fogja tenni a' maga torkától (vagy tengerbe való szakadásától) fogva a' Canalén alól lé-

X x

vő pontig, a' melly szerént Montfalconének vidékei Austriához tsatolódnak. Ezen Kötésnek helybehagyással való megerőfíttetése és költsönös kötszeréltetése ezen hónap 10-kén ment véghez Fontainebleauban.

Hadi Tudósítások.

Hamburgból azt írják, hogy a' Londoni Kabinét nagy hajlandóságot mutat a' békeességre, hogy ennek fundamentomául a Pruszsiai Kir. Háznak minden eddig birt Tartományába való vissza helyheztetését, a' Haszsziai, Brugsvigiai és Hannoverai tartományokról tett rendeléseknek félbeszakasztását teszi: maga részéről pedig azt igéri, hogy azoknak a' Napkeleti és Napnyugoti Indiai birtokoknak néhány részét, a' mallyeket a' Frantzia Revolutzio alatt elfoglalt vala, visszafizt adja.

Az Amsterdami 10-ik Novemberi tudósítások szerént, 6 Északi Amerikai kereskedő terhes hajók ezettek-bé az oda való kikötőhelybe, mellyeknek Kapitányjai olly hirt hoztak magokkal, hogy azon szabad Status és Anglia közt támadandó háboruról kételkedni tellyefféggel nem lehet. Az a' közönséges gyűlés, melly a' múlt October 26 kán kezdődött el Washingtonban, a' békeességről vagy háboruról való kérdést végképpen meg fogja határozni.

Frantzia Birodalom.

A' Császári testörző sereg November' 25-kén és 26-kán várattatott Német Országáról Parisha vissz-

lza, a' következendő igen fényes solennitásokkal: — „

„A' Sz. Márton lineéánál egy győzedelmi kapu készítettett előre, hogy ez alatt tartsa ezen nevezetes sereg a' maga bemenetelét. Ezen legfelső kapuhoz eleibe mentek a' seregnek a' Párisi 12 Polgármesterek a' Departamentom' Praefectuffával egyetemben, mint a' város és Departamentom Deputatusai, annak közöntésére. A' seregnek a' győzedelmi kapu alatt és a' nevezett Deputatusok előtt való elmenetele közben, az e' végre kirendeltetett muzsikások az ugyan ezen solennitásra egyenesen készítettett énekeket jád-zották, *Chant de Retour* (Visszaérkezés' dalja) nevezet alatt. A' mint a' Batalionok a' magok Sasos zászlóikkal a' Deputatusokhoz érkeztek, a' Praefectus rendre mindenik Sasra egyegy arany koronát függefztett fel. Estve az egész város meg világosittatott. Más nap 10 ezer személyekre terített asztalok mellé ültek a' vitézek az Elyzéum mezején számokra felállittatott sátorok alatt. A' vendégség után különbkülömb theatromokra oszlott a' sereg, a' mellyeken az elsőbb rendű kamarák (Lozsik) és karok, egyedültsak ezen vitézeknek számokra voltak kirendeltetve. A' theatromi időtöltések után Párisnak 20 piatzain adattak tüzi játékok és tartattak muzsikai karok. — Mint előre is gondolni lehetett leg fégyesebb solennitással tartódtak mind ezek a' vigadozások, a' fegyveres seregeknek megtiszteltetések végett, az Invalidusház' piatzán.

A' Fontainebleau-i igen Felséges kápolna sem

menekedett volt meg egészen a' revoluziós időknek azilaj purztitásiaktól; a' márványkő ékességek mind őzfzfe rontatták benne. Most már ezt is megujjítatván N a p o l e o n Császár, mindenvasárnap közönséges módon való misét halgat benne. Nov. 11-ike előtt való vasárnap T. Martin Ur énekelté el benne, a' Domine salvum fac Imperatorem.

A' Frántzia Birodalom és Szövetségesei' jelen való kiterjedésekről és népességekről ilyen Statistikai jegyzések olvastatnak a' közönséges levelekben. — Maga a' Frantzia Birodalom 11,580 négy szegű mértföldre, a' népe 33,849,413 emberekre — az Olasz Királyság (a' 7 szigetek volt Respublikáját ide nem értvén), 1732 n. sz. mértföldre, a' népe 5,452,200 mértföldre — a' Lukkai és Piombinói Hertzegség 42 n. sz. mértföldre a' népe 149,500 emberekre — Guastala, 2 n. sz. mértföldre, a' népe 4000 emberekre — Hetruria 350 n. sz. mértföldre, 1,098,000 emberekre — a' Pápa Státusai 550 n. sz. mértföldre, a' népe 1,321,000 emberekre — a' Nápolyi Királyság 2023 n. sz. mértföldre, 6,345,000 emberekre — a' Neufchateli Hertzegség 16 n. sz. mértföldre 47,000 emberekre — Helvétzia 821 n. sz. mértföldre 1,760,000 emberekre — Spanyol ország 9,053 n. sz. mértföldre 10,730,000 emberre — Portugallia 1890 n. sz. mértföldre 2,980,370 emberre — Hollandia 572 n. sz. mértföldre 2,015,180 emberre — a' Rénusi Szövetség (Warschaut, Danckát, és Swéd Pomeraniát is ide számlálván) 6850 n. sz. mért-

földre 15,400,937 emberekre — mind egygyütt 35,484 n. sz. mértföldre 83,152,600 emberre tétnek.

A' Würzburgi Nagy Hertzeg, ki még nem tért vissza Frantzia országból, az általa felállított Sz. József Rendjének nagy czimerével tisztelemeg Napoleon Császárt, a' ki külsőben a' Betsület Légiónak nagy Sassát adta ő Nagy Hertzegségének. November 9-kén a' Császár a' nevezett Sz. József Rendjével, a' Nagy Hertzeg pedig a' Betsület Légió' nagy Sassával jelentek-meg a' Fontainebleau-i udvari theatromon. Az ezt megelőzőtt napon (8-ikban), a' mise után tartott fényes audientzián a' Sz. András Orosz Császári Rendnek nagy Sasczimerével ékeskedett Napoleon Császár, a' ki igen nagy megkülömböztetéssel fogadta és látja a' hozzá küldetett Orosz rendkívül való Követet Gróf Tolstoyt; a' nevét a' Fontainebleau-i utazható idegenek' laistromába irván, szállást a' Császári épületben rendeltetett néki.

Párisból Nov. 16-kán. Mint halljuk, Napoleon Császár egy igen szép hintót ajándékozott Fontainebleauban az Orosz Csász. Követnek Gróf Tolstoy urnak. Azt is erőssítik, hogy a' Párisban lévő Theousson nevű udvart egészen uj j kézülletekkel rakattatván-meg ő Cs. Felsége, Sándor Császárnak ajánlotta legyen, oly véggel, hogy ennekutánna abban lakjanak a' Párisba jövő Orosz Császári Követek. — Orosz Császári Kamarás Beiső Titkos Tanácsos, és a' Jerusalemi Sz. János

Rendjének Komendátori keresztes vitézze, Demidoff ur, tegnap Párisba érkezett.

Azon 12 Anglus tiszték között, a' kik a' Venduni hadi fogságból ez előtt két hónapokkal elszöktek vala, tízet ismét megkerítettek a' Frantzia politziai vigyázók. Négyet Trepierben Etaples mellett, négyet Stenay mellett egy oldalfélt fekvő árendási jofszágban, kettőt pedig Ulmában találtak meg, midőn éppen a' Dunára akartak ülni hogy tovább evezzenek. Egy afzszony személyt, a' ki valamelly mesterségesen való passusnyerés által az egygyik szökevént az elszökésre segítette, Baviariában hasonlóképpen elfogtak, és Straszburg felé vissza vittek. A' Lisbonából Oktober 17-dikén Páris felé útnak indított levelek szerént, éppen azon nap' eveztek el onnét 60 szállító Anglus hajók, Lively nevű Frégátnak általma alatt; a' melly hajók tsupa 'Anglus kereskedő portékával és 'Anglus kereskedőkkel voltak terheltetve, a' kik a' jelen való körülállásokra nézve onnan mostanában minden vagyonaikkal, feleségeikkel, gyermekeikkel egyetemben eltávozni jónak találtak. Portugallus születésű kereskedők is sokan készülnek hazájoknak odahagyására. Szomorú körülállás! A' Régens Hertzegnek elhúvazásáról, vagy megmaradásáról, nintsen a' közönséges levelekben semmi további emlékezet. —

A' Frantzia levelekben olvassuk továbbá még a' következőket, e. h. 14-dikén.

„A' Madridból indúlt tudósítások szerént

(így szolt a' Párisi Ujságok között az egygyik) az Asturiai Princz (t. i. a' Spanyol Koronaörökös) a' Királyi palotában arestáltatott, a' melly történet azután több személyeket is ért, a' kik azolta izoross gondviselés alatt tartatnak. Az is jelentődik a' tudósításban, hogy ugyan ezen alkalmatossággal egy Proklamatiót adatott ki a' Spanyol Király, a' melyben egy öfzszeesküvésnek kitudattatása felől tétet nyilatkoztatást, a' melly öfzszeesküvés az ő Felaége személye és országlása ellen volt intéztetve. Mennél fontosabb ezen tudósítás, annál szükségesebb dolog, az ő hiteles vagy nem hiteles volta felől való itélettel nem sietni, mint addig, még a' hivatal szerént, való tudósítások felőlle el nem érzének."

Ugyan ezen levelek ekképpen irtak Nov. 15-dikén, ugyan ezen tárgy felől: —"

„A' Bayonnéből érkezett leg ujjabb levelek szerént megvalóságosólni láttatnak a' Spanyol országi tudósítások. Az e. h. 7-kén Bayonnébe érkezett Spanyol posta azt a' tudósítást hozta oda, hogy az Asturiai Princz felől olyan gyanú támadott, hogy az attya' a' Király' élete ellen törekedett volna, a' mellyért arestáltatott. A' több elfogatott személyek között Hertzeg Infantadó és a' Pampelonai Vice-Király neveztetnek-meg ezen Spanyol tudósításban.

Rénusi Szövetség.

Frankofurtumból Nov. 18-dikán. A' Frantzia Biztósok már elvégezték azon Császári

uradalmaknak megbetsülését, a' mellyek az utolsó hadakozás áltl nyert Német tartományokban a' Napoleon Császár kezére állottak, és a' melly' betsű szerént a' Raaseli uradalnak 100 — a' Hannau vidékeken talált 16k 25 — a' Münsteriek és Osnabrüekiek 20 — a' Buseuthiak 15 — mind egygyült 160 millió, Frankokra tétének. A' Fuldai uradalmak wints' nek ezen betsűben: de rendelés tétetődött, hogy már most ezek is haladék nélkül vétetődjenek gondviselés alá a' Napoleon Császár nevében.

D á n i a.

Altonából, Nov. 10-kén. Az az örvendetes hír érkezett ide, hogy a' Koronaörökös Hertzeg nem csak Seeländia szigetére, hanem e. h. 7 kén Koppenhágába is szeren'esen megérkezett, a' Hol Hussiai Fridrich Hertzeget kormányzóvá nevezte, a' ki ugyan ezen alkalmatossággal azon hadi Itélőszéknek is Efelöljévé neveztetett, a' melynek néhány fő katona fzenélyek fogtak eleibe állittatni, a' kik az Anglusokkal való capitulatióban részesek voltak.

Egygyikről ezen Dánus katona tiszték közzül t. i. Gen. Májor Waltersdorfról, a' ki, mind tudva van az ujságokból, ezen Copitulatió miatt már jó idő óta fogságra tétetett, a' napokban kimult, a' maga fogsága helyén Aarburghban, a' világhól. — Májor Zeska, a' ki He golandot feladta az Anglusoknak, már megfordult a' hadi Itélőszék előtt, hanem ártatlannak találtott. Most a' Gen. Májor Peyman, Contre-Admirál Lütken, Gen. Adjutáns

Kirchhof, és Oberster Bielefeld proczessusok van még az Itélőszék előtt.

Elegyes Dolgok.

I. Sándor Orosz Császár azoknak az Orosz Birodalombéli városoknak, a' mellyek az utolsó háborúban hazafiúi buzgóságok által magokat mások felett meg különböztették, nevezetesen Moskva városának erántok való háladatóságát ki nyilatkoztatta.

I-ső Lajos Napoleon Hollandia Királya, Hágából Utrechtbe tette által a' maga rezidentziáját.

Az Angliai Ministerium a' múlt October vége felé küldötte meg Petersburgba az I. Sándor Orosz Császár béke-séges planumára a' választ, melynek foglalatiát az oda való Publicum sem nem tudja, sem kívánatosnak lenni nem reméli, jól esmérvén a' mostani Ministeriumnak háborúra czélzó gondolkozása modját. A' Koppenhága ellen küldött expeditziót az által is mentegetik a' Lőndoni Ministernek is e' lett légyen a' planuma, hanem azt eszközleni nem akarta kiváltképpen való módon azért, ne hogy azokat az Északi Hatalmaságokat, a' kikkel ujabb Coalitziót akart kötni, nevezetesen a' Pétersburgi Csász. udvart, megbántsa.

A' Párisba küldetett Orosz Cs. követ Gróf Tolstoy, a' kit nagy meg különböztetéssel fogadott Napoleon Frantzia Császár, a' maga Ura

képében azt az ajánlást tette, hogy ha a Prusziai Statusokból a Frantzia hadi seregek ki mennek, I. Sándor Cs. az azokra vetett hadi adónak ki fizetésiért való kezefséget magára vállalja, sőt ha szükség lesz, ki is fogja fizetni.

Müller János Tigurumi születésű nagy Historicus, a ki néhai II. József életében Kabinétheli Secretarius, halála után a Bétsi Cs. Bibliothekának első Custosa volt, hanem 3 esztendővel ennekelőtte a Fels. Prusziai Kir. hivataljára Berlinbe ment, és ott nagy fizetéssel az oda való Kir. Tudós társaságnak tagjává tétetett, a múlt Octoberben Napoleon Császártól Párisba hivatott, és a mint néhány közönséges Ujság levelek hirdetik a Német Országi Primas javasására a Rénusi Szövetségnek Ministerjévé, és Status Titoknokjává fog tétettetni.

A Spanyol Király Proklamációja, melyről feljebb emlékezünk, már kijött a közönséges levelekben. A jövő posta napon mi is közölhetjük a Kurirban. — A Monitör szerént a Király második fia is arestáltatott. — A Békesség-fejedelméről (Principe de la Pace) az a hír jött, hogy nem találtatna.

Párisból Nov. 16-kán. A ma kijött Monitörben ezek olvastatnak: — „

„Anglus Gen. Moore Messinánál (Siciliában) hét gyalog Regimentekkel hajókra ült. Az ő hajóit Oktober 26-dikán egy igen nagy szélvész elővévén, elfélesztette. Egy hadi hajója néhány

szállító hajókkal egyetemben a' tengerbe merült Siciliának partjai mellett.

„Ő Cs. Királyi Felsege ma reggeli 4 órákor Olasz ország felé indult, olyan czéllal hogy néhány napokat Mailandban és Velenczében töltsön-el. Deczembernek első napjaiban ismét vissza fog fő lakó városába Párisba érkezni ő Felsege.

A' Napoleon Császár anyja, Madame, Fesch és Maury Kardinális ő Eminentziájok, a' Primas Hertzeg, a' Bergi és Würtzburgi Nagy Hertzegek, etc. vissza jöttek Fontainebleauból Párisba.

Azok a' gazdag Portugallus familiák a' kik a' gazdag Anglusokkal egyetemben hazájokból el-távoztak, rész szerént Angliába rész szerént pedig Braziliába szándékoznak magokat tisen-desebb időkig a' politikai szélvészektől el-vonni. —

E r d é l y.

A' 40-ik számú Magyar Kurir mellett kijött Tóldalékhöz még a' következő jegyzések érkezé-
nek hozzánk Balásfalváról: —

„Sajnálva vettem észre (így ír a' nagy érde-mű tudósító) hogy azon paragraphusban, a' hol kegyes lelkű Püspökünk nagy tselekedeteit elő számláltam, ezen szók előtt: igazán tehát nem ma-gáért akart élni, a' következő igen fontos meg-jegyzést kifelejtettem: hogy t. i. Mélt. Püspökünk ő Excellentiája az elé számlált capitálisokat, fun-

datiókat, és egyéb a' közjóra helyezett nagy tetteit, tsak úgy vihette annyira, hogy elejétől fogva magát elhúzáván férre tett, és gyűjtött, igen kevéssel megelégedvén, minden féle pompát elkerülvén, az elkerülhető költségeket meg nem tévén; úgy hogy a' míg tselekedetek által ki nem nyilatkoztatta volna szent Izándékát, sokan balvélekedésben voltak ő Ex.ja felől; hozzá járult az is, hogy a' mióltatól fogva Püspök lett majd minden éftendőben a' bornak, és e' gabonának, melly kettőből majd az egész jövedelm áll, jó ára volt, sőt gyakran drágasság is völt, ő Excellentziájának pediglen jövedelmei úgy völtak mindenkör meg áldva, hogy hámulással észre vehettjük az Isteni gondviselést minden felől meg tekintvén a' do'got, a' mostani Püspökünknek megáldásában, lehet itten mondanunk a' mit keresztelő szent Jánosról, ki Patronusa ő Ex.jának, v a l a e g y e m b e r I s t e n t ő l k ü l d e t e t e t t, k i n e k J a n o s v a l a n e v e.

Utoljára a' mi főbb, ő Exc.ja igen jó gazda; tehát nem kell egy igen nagy jövedelmü Püspöki Dominiumnak képzelnü a' Balasfalvi Dominiumot, mert ha fényesebben akart volna, elni, 's több utazásokat, kijárásokat tett volna mellyektől gyakran a' változó egésségének állapotja gátolta meg, annyi esztendő alatt könnyen elköltötte volna mint mások: de nagy igyekezete, költségeknek elkerülése, küifejei völtanak gyűjteményeinek; hogy pedig azt tselekedje, üftönöztetett Clerusának sok szükségétől, látván a' környülálásokkat, hogy másképpen nem boldogíthatja, és nem

vigasztalhatja az alatta együtt az Urnak szőlőjében nehéz mezei Oeconomiának folytatása mellett, a' melly az alattavalóinak majd tsak egy és közön-séges életek meg tartása módja) éjjel 's napok való munkálkodókat, mint egy fiain szánakodó Atya, magától el húzott, hogy fiainak tarthasson, és gyűjtsen; méltán is meg valhatjuk, hogy nékünk egy olyan fő Papunk vagyon, a' ki igazán tud szánakodni a' mi erőtleneégeinken, és az alattavalóinak terhekben részt veszen.

* * *

Tudományos Tudósítások.

A' Magyar Hárfa's Énekeinek második Réfze Fortepiánóra, mellyet a' Szerző Kesseleőkeői Majthényi Anna Kis-szifzonnynak ajánlott, kijött már a' sajtó alól, és az Első Réffzel együtt Pesten Eggenberger Jósef Könyvárosnál Mélt. Báró Podmanitzky Ur' házában árulatik. A' két első nemzeti Ária igen kellemetes, és a' két utolsó külföldit meszfze felhaladja. Az Énekeknek nevei ezek: A' haldokló Legény. Az elhagyott Leány. A' korosabb szépség. Egy Álom.

Ugyan azon Könyvárosnál találatnak a' következő könyvek is:

Versegly Ferencznek Magyar Grammaticája e' nev alatt: Neuverfaszte ungarische Sprachlehre, bearbeitet von Franz Versegly. E' könyv már a' Jénai Tudós Ujságban, és az Auszriai Annálisban is dicséretesen recenseáltatott. A' mi keve-

set a' Könyvnek tökéletesítésére a' Recensens Urak meg kívánnilátzának, azt a' Szerző, mihelyt foglalatofági megengedik, szivesen közre bostaátja.

Ugyan annak Tifzta Magyarsága, avvagy a' Csinos Magyar beszédre és helyes írásra vezérlő Értekezései, mellyek az Auszriai Annálisban hasonlóképen ditséretesen recenseáltattak.

Ugyan annak Költéményei e' név alatt: Magyar Aglája, avvagy kellemetesen mulató nyájaskodások külömbféle versekben. Jegyzésre méltó e' könyvben a' Magyar versnek külömbféle-nemeiről való Értekezés, mellyben a' Poézisnek a' musikával való szoros atyafisága szembetünöképen előadatik.

Ugyan annak Költéménye ő Herczegségének József Náadorispányunknak ditséretére e' név alatt. A' Magyar Músának Háladatos öröme Herculesnek amaz öntött képzeténn, mellyet Felséges Urunk József 's a. t. a' Nemzeti Könyvtárháznak ajándékozott.

* *

Ez előtt három esztendővel ki adtam egy kis munkát a' rajzolás mesterségéről X. Rézre metzszett táblákkal, mellyeket a' Collégiumban tanuló Deák ifjú Beregfzászi Péter készített. Abban csak az egyes lineájú Rajzolás Régulái voltak előadva, és az emberi testre különösön alkalmaztat-

2a. Most egy lépéft kivántam előfelé tenni, és az árnyékozás módjait előadni, ahhoz ragasztván a szépség izléséről való rövid tanítást, és a' legszébb képzelhető emberi formákról való elmélkedést a' régi Mesterségmaradványi szerént. Ilyenek a' Faunus, Apolló, Mercurius, Márs, Hercules, Aesculapius, Bachus, Endymion, Mediceai Vénus, és a' Mársot meggyőző Vénus képei. Ezeknek szépségét fejtegettem, és követések módját illetem. Az első darab áll 3. a' második pedig 4 árkusból. Annak ára 40 xr. ezé 1 rfor. Találtatik Debreczenbenn a' Ref. Collegium Bibliothekájában, és Pestenn Eggenberger, Kis István, és Institoris Uraknál. Irtam Debreczenben, 7. Oct. 1807.

BCU Cluj / Central University Library Cluj
Sárvári Pál.

Mostanában jött-ki a' nyomtató sajtó alól:

Képes Könyv

Az Ifjuság' hasznára és gyonyorkodtatására,

Bertuch etc. etc. által

5-ik Kötet; Deák, Magyar, Német, és Frantzia magyarázattal. Az ára 12 Forint 50 krajtzár. Az eddig kijött 4 elsőbb Köteteket lehet venni vagy mind egygyütt egyszermind, vagy pedig egymásután részenként.

* * *

Postastátziónak kotyavetye által való eladattatása.

A' Posoni Fő Postá hivatal a' Magyar ország-
gi Királyi Helytartó Tanács rendelkezéséből Nemes
Mosony Vármegyével egygyetertőleg a' Bétsből
Buda felé menő postauton Posontól nem meszre
lévő Rajkai (Jagendorfi) Postastátziót, az ahhoz
tartozó postaházzal, lovakkal, hámmokkal és egyéb
szereszmekkel, szekerekkel, szánakkal, 's egyéb
postaházbéli megkivántató holmikkal egyetemben,
közönséges eladás végett a' jövő 1808-ik elzeten-
dőben Januarius 11 kén dél előtti 10 órakor ko-
tyavetzére fogja hotsáttatni. A' postaház egy jó
készületű és igen tágas épület, a' melyben a' la-
kóknak számokra minden megkivántató jó alkal-
matosságok taláttatnak; 18 szobák, egy előszálával
egyetemben, 7 konyhák, néhány kamarák 's tartá-
lékkellyek, 600 akó borra való püntze, 30 lovak-
ra való iftálók, 6 szekerre való szin, és több mint
1000 mérő gabonának tartására elegendő hiúk ta-
láttatnak benne. A' belső udvar tágas, és egy kút
van a' közepén, a' melynek jó vize van. A' kik-
nek ezen postastátzió megvevéssére kedvek leszen,
előrevalóképpen jelentsék magokat a' Posoni Cs.
Kir. Postahivatalnál és Ns. Mosony Vármegye Fő
Szolgabirájánál Titt. Szallay Urnál Magyar Ová-
ron, a' hol minden feltételek és helybéli kör-
nyülállások felől tudósítást vehetnek.